

EL DAVANTAL DE PERE CALDERS

En un article recent, en J.M. Espinàs es referia a un exemplar del *Diario de Barcelona* corresponent a l'estiu de l'any 1825. En més d'una ocasió, he dit que començo la jornada amb la lectura de l'AVUI per la darrera pàgina (per poc ortodox que sigui), i precisament a la vora de... les coses que ens explica en J.M. Espinàs. Si no ho fes així, em semblaria que enceto malament el meu horari quotidià.

En les notícies del *Diario de Barcelona* d'aquell estiu del 1825 (comentades per l'Espinàs) hi ha aspectes que fan la sensació de pertànyer a un passat remotíssim, com és l'anunci de la tartana de Cosme Mir, que sortia de la Fontana d'Or amb destí a Perpinyà. Vaig llegir-ho un dimecres de bon matí, quan encara em trobava sota la impressió que m'havien produït les informacions dels embussaments a les vies d'entrada a Barcelona, tot just el dilluns anterior. No tan sols se'ns parlava de cues de vehicles a les autopistes, amb caravanes de més de trenta quilòmetres, sinó que ho veïem per la tele, amb unes imatges al·lucinants. Centenars de cotxes, aturats o en marxa lentíssima en un dia molt calorós, constituïen un espectacle que feia venir ofec. El contrast amb la tartana de Cosme Mir, que devia anar xano-xano de Barcelona a Perpinyà, per carreteres reials o camins de carro, obligava la imaginació a fer un doble salt mortal, sense xarxa a sota.

L'Espinàs acabava l'article que comento amb el següent parà-

El pas del temps

graf: "Als romàntics del passat convé dir-los que ja hi havia gent, en aquell 1825, que creia que Barcelona era una ciutat massa atabaladora per poder-hi viure..." Jo, en aquests moments, més que un romàntic del passat, em sento aprensiu del futur.

I tinc els meus motius, basats en experiències pròpies. Em sembla evident que les grans ciutats tendeixen a créixer massa, fins a perdre la seva dimensió humana. Sóc prou vell per recordar un temps en el qual els nens jugaven a futbol pels carrers de Barcelona, sense que el trànsit els inquietés. Hi havia poquíssims cotxes, fins al punt que l'automòbil elèctric del doctor Pla era famós, una veritable curiositat: quan el veien passar, amb la seva majestuosa marxa lenta, els infants paraven els seus jocs per contemplar-lo i, gairebé, aplaudir-lo. Molt de tant en tant, es veia un avió creuant el cel de la ciutat, i els nens alçaven la mirada i movien els braços, tot saludant-lo amb una cantarella ritual.

Després, ja s'ha vist que les coses s'han anat embolicant, fins a arribar a la paradoxa de les multituds que fugen a bandades en busca d'un descans que no acaben d'aconseguir mai, i es veuen obligades a uns retorns amb cues de més de trenta quilòmetres sota un sol aclaparador, a bord dels seus automòbils. Amb poc

més d'un segle i mig hem passat de la tartana al singular cotxe del doctor Pla, i d'aquest als ataconaments a les autopistes de peatge. D'aquí endavant, tal com anem, feina hi haurà perquè no se'ns enredí més la troca.

La por m'ho fa dir, una por que m'encomana una altra ciutat que estimo molt, la ciutat de Mèxic. Hi vaig viure durant vint-i-tres anys i en guardo un entranyable record. A començaments de la dècada dels quaranta —quan vaig arribar-hi— tenia uns dos milions d'habitants i era un indret molt agradable. El nucli urbà, situat en una vall a més de mil metres d'altitud, era atractiu en diversos aspectes, no semblava pas que l'amenacessin les desgràcies que ara l'ajupen. Actualment, diuen que la ciutat de Mèxic té uns vint milions d'habitants, amb una tendència imparable a augmentar-ne el nombre. La capacitat dels serveis públics s'ha vist del tot desbordada i cada cop es fa més difícil de viure-hi. Aquell lloc que Carlos Fuentes, un excel·lent escriptor mexicà, va qualificar com a la regió més transparent de l'aire, es troba avui sota una espessa capa de matèries contaminants que fan difícil la respiració: La nostàlgia del passat pot tenir una força negativa, però a vegades ens veiem obligats a enyorar allò que hem perdut, ben bé per culpa nostra.

Pere Calders